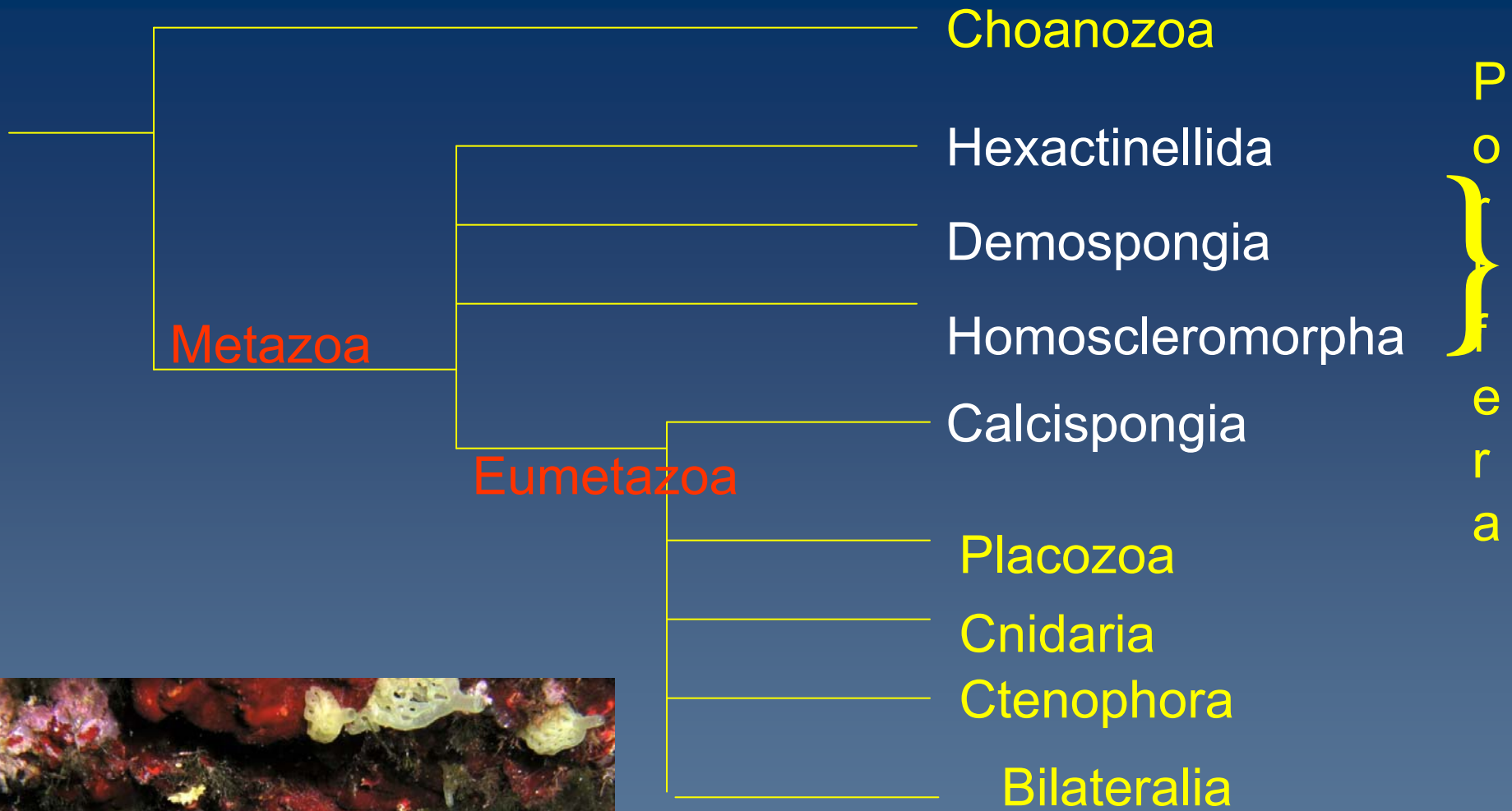

Porifera

houby

Charakteristika kmene:

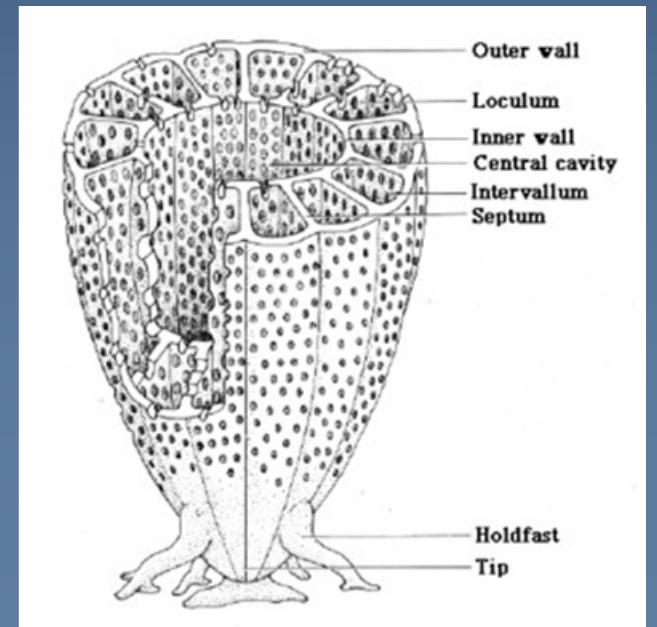
- mnohobuněční živočichové bez pravých tkání – tělesná organizace na úrovni buněk
- asymetrickí nebo paprscitě symetrickí
- totipotentní buňky
- choanocyty – unikátní buňky, generující proud vody
- filtrující suspenzožraví přisedlí
- volně pohyblivá larva
- vnitřní kostra z jehlic nebo sponginových vláken

Jak dlouho žijí na Zemi?

Již od kambria - *Paleophragmodictya*

- více než 550 mil. let
- útesotvorné od devonu
- od křídly většina současných rodů!

- příbuzný kmen – *Archaeocyatha*
(cca 530 -15 mil.)
= první útesotvorné organismy

Je houba kolonie nebo individuum? **spíše individuum**

- koordinované chování (kontrakce osculí a synchronní proud vody)
- kontinuální růst přidáváním nových buněk – diferencují se podle potřeby

Kolik jich je?

kolem 15 000

Jak jsou velké?

od několika mm do 1 m

Kde žijí?

moře a sladké vody

Jak dlouho žijí?

20 – 100 let (i údaje o 5000 let starých houbách)

Co je žere?

hvězdice, plži, ryby

Jak se brání?

toxiny, antimikrobiální látky, rychlý růst, sliz při podráždění (využívají i v konkurenčním boji)

Rychlost filtrace

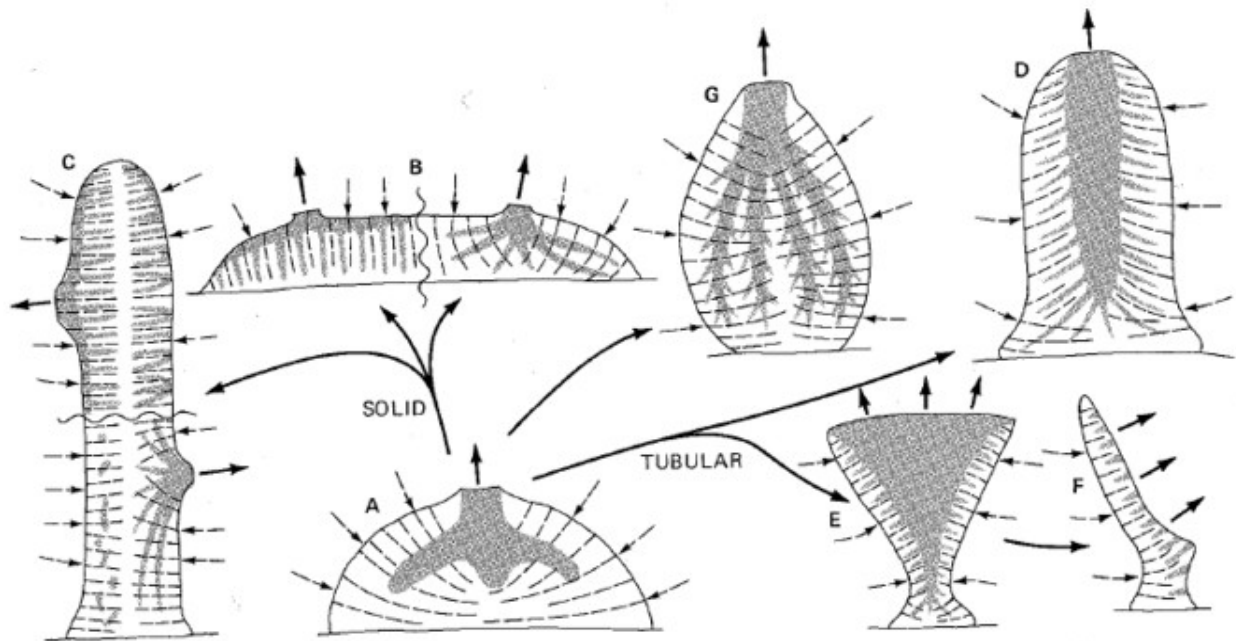
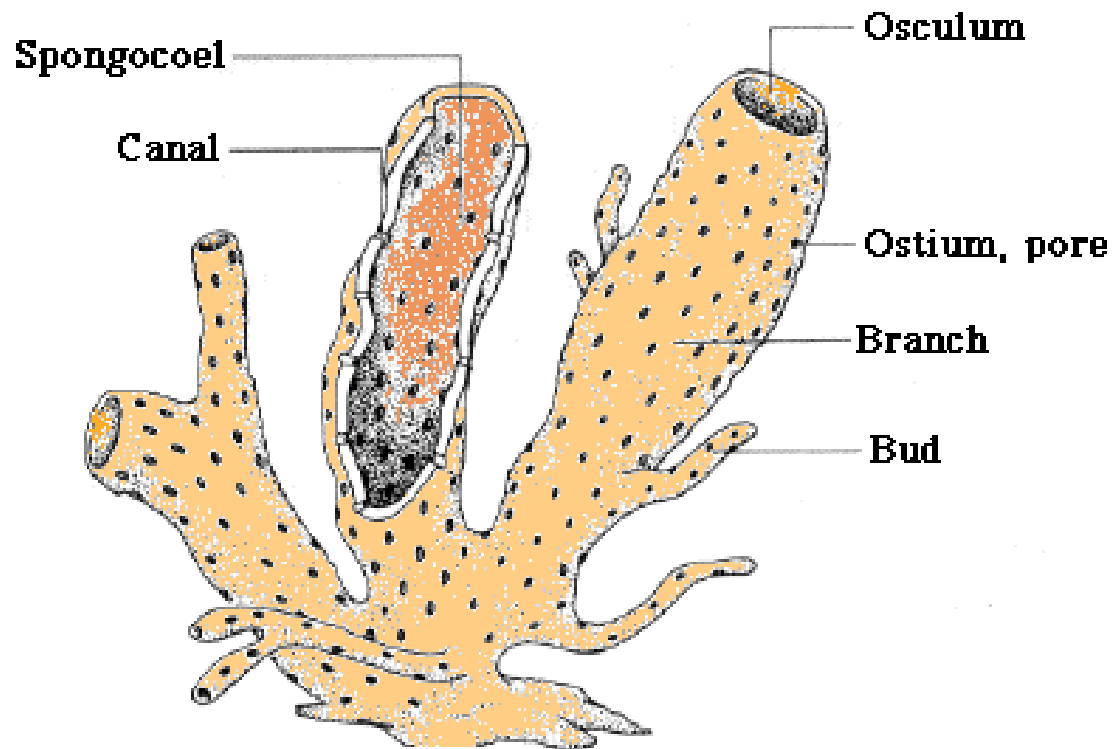
téměř 1 ml vody/cm³/s

tj. více než 20 l/dm² za den

Rychlost růstu

až 23 mm/ měsíc (Haploscleridae i cm za týden!)
(korál cca 5 mm/rok)

Stavba těla

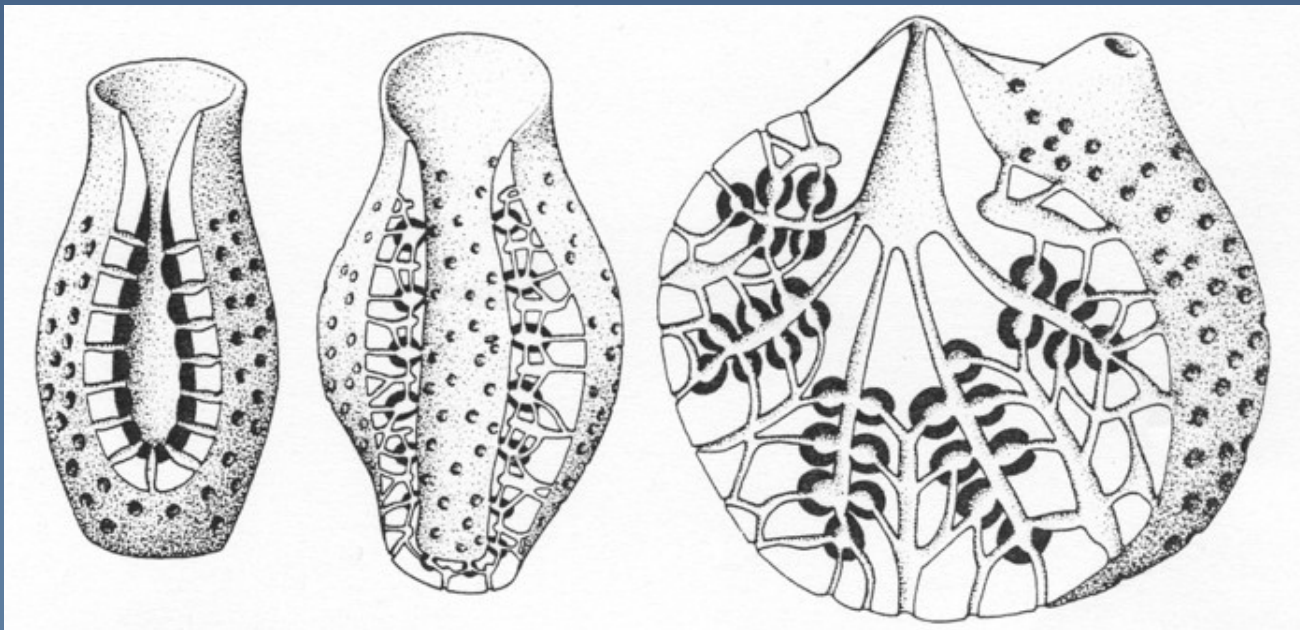

Tři typy organizace spongocoelu hub:

Ascon – límečkovité buňky (choanocyty) jen v dutině houby (spongocoelu), jediné osculum – pouze primitivní *Calcarea*

Sycon – choanocyty i v přívodných kanálech – zejména u *Calcarea*

Leucon – kůra houby protkána sítí kanálků s choanocyty, mnoho vývodných kanálků – všichni *Demospogia*

Jak vypadá houba zevnitř?

Povrchová vrstva – pinakoderm

Vnitřní vrstva – choanoderm

- bičíkaté buňky –
choanocyty

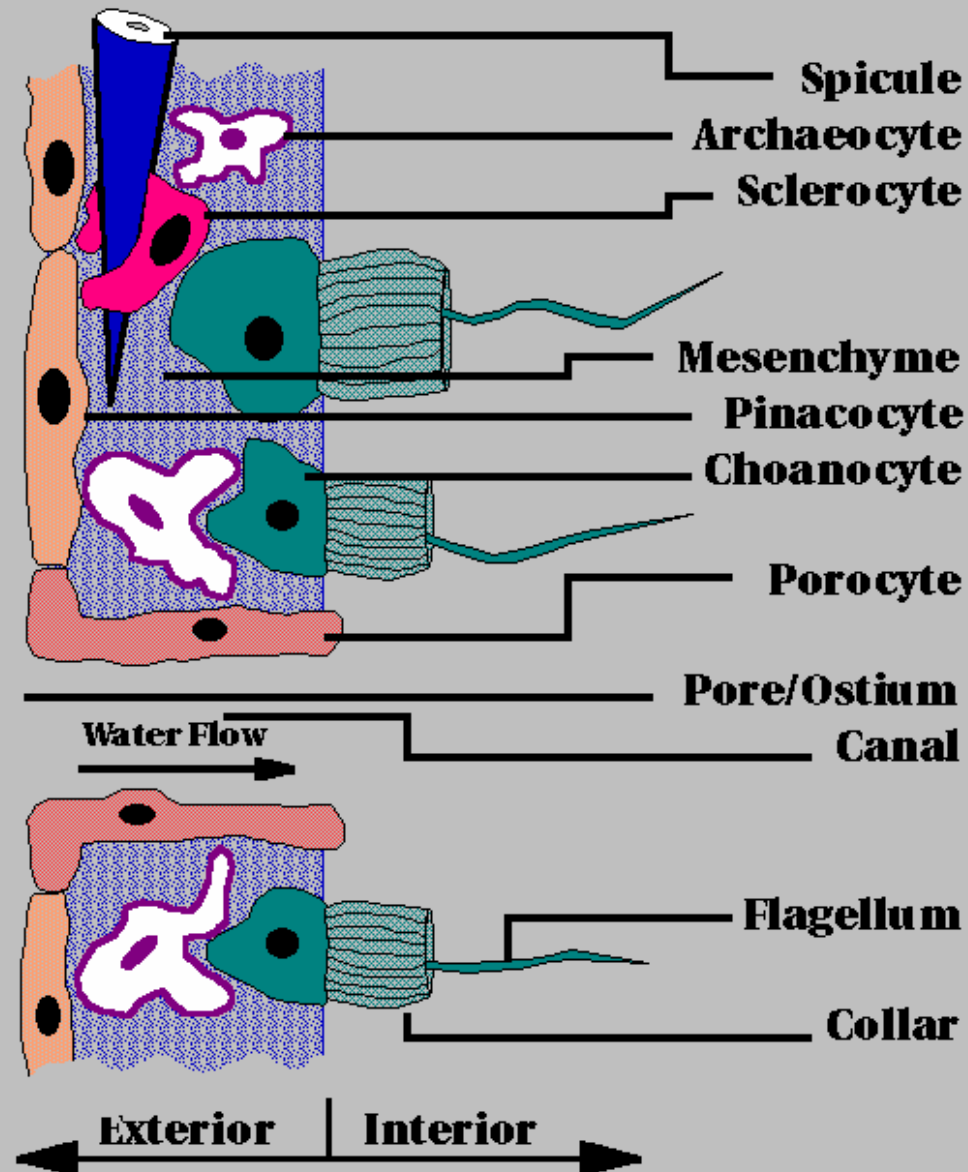
Mezi nimi - mesohyl

- totipotentní buňky =
se mohou měnit

- amébovitě buňky -

(asi 9 různých typů, některé
vylučují jehlice, tvořící kostru)

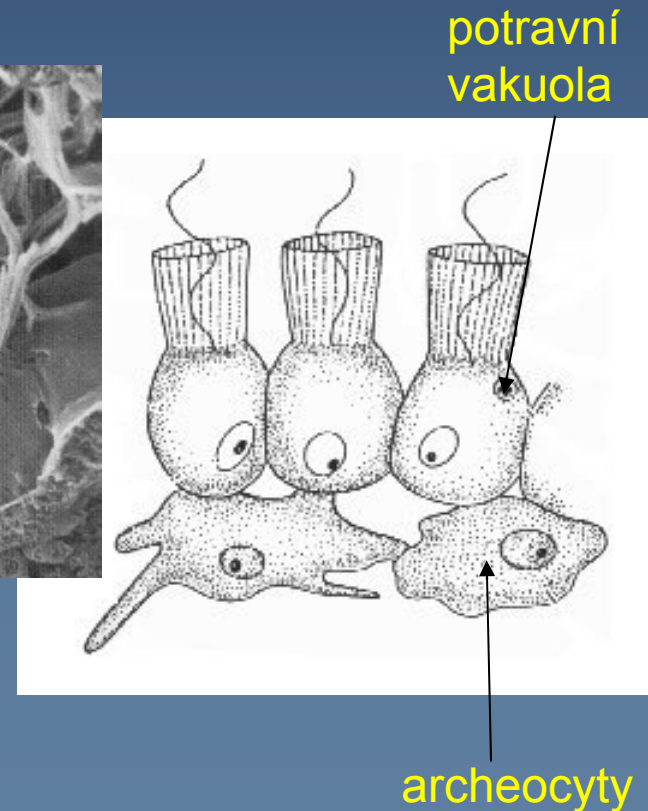
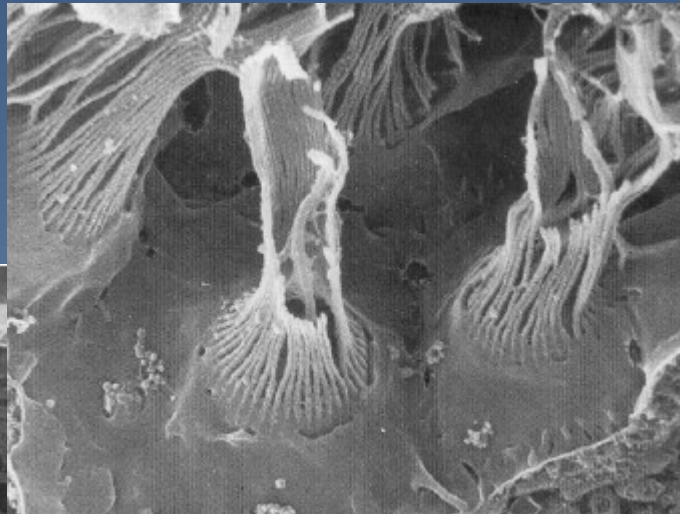
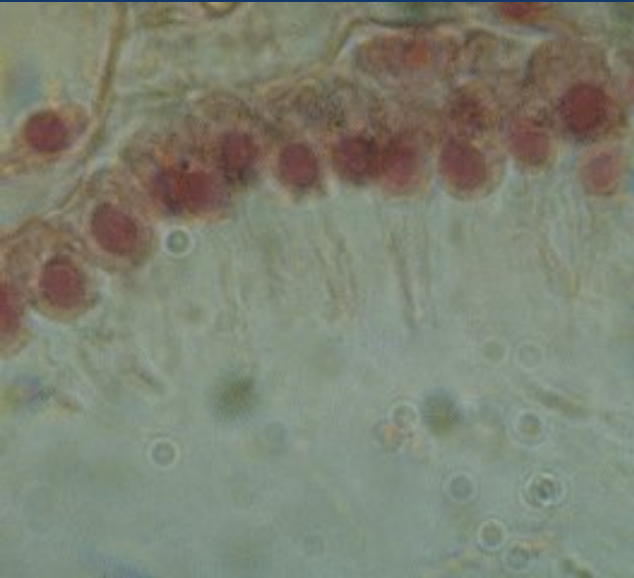
MICROSCOPIC VIEW OF A PORIFERAN WALL

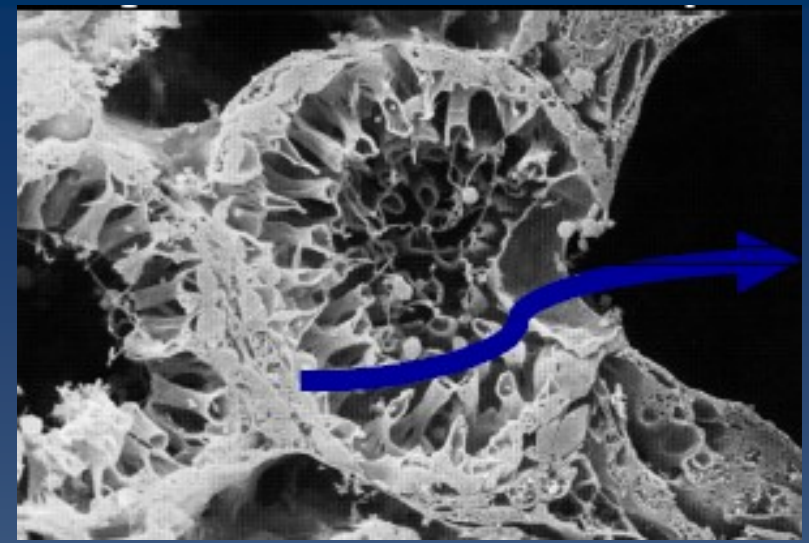
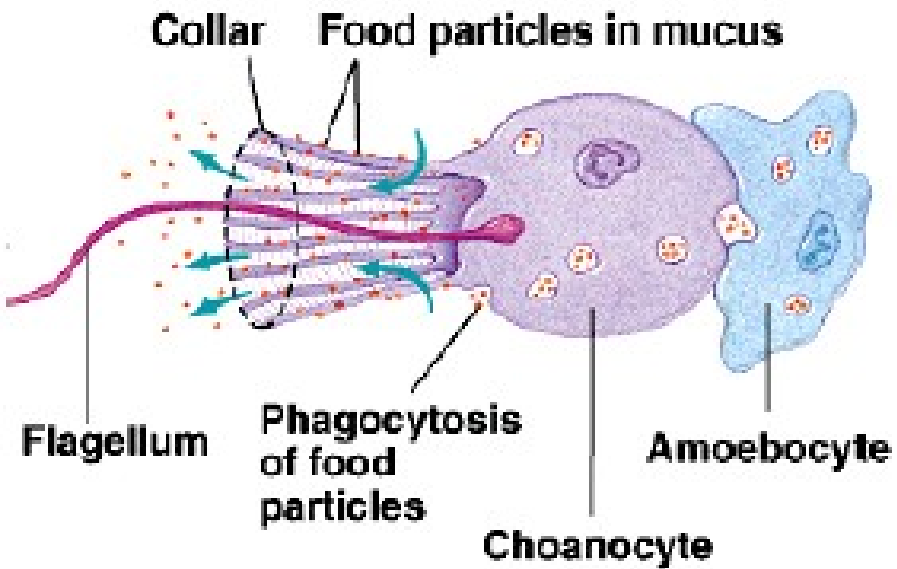

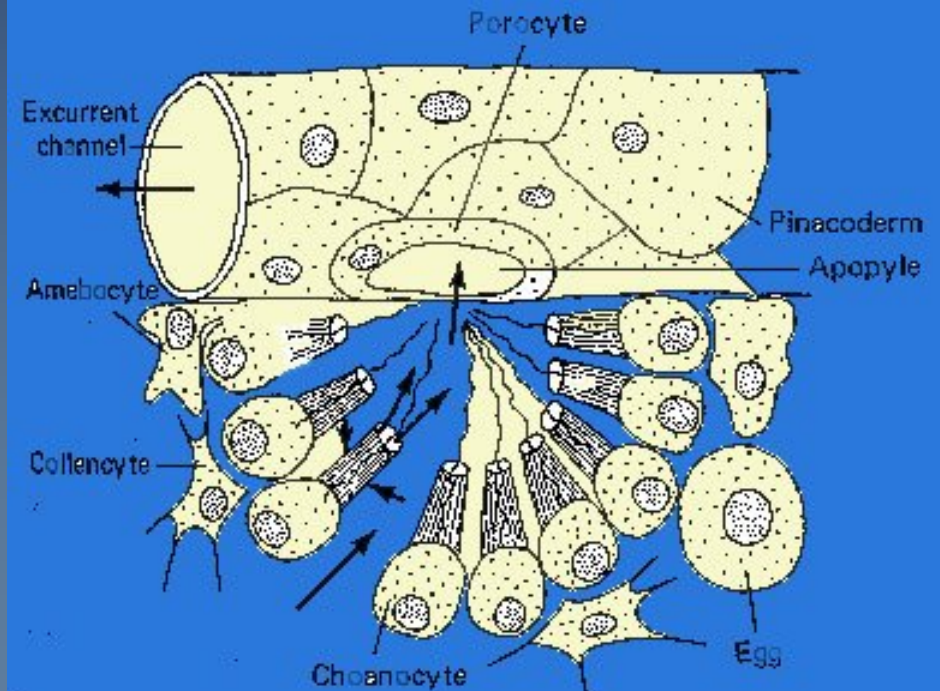
Choanocyty

- vynález hub – způsobují proudění vody skrz houbu – předávají živiny archeocytům
- 1 buňka přepumpuje 1200x za den svůj objem
- až 18 000 na mm²

- regulace rychlosti proudu:
 průměrem kanálků
 centrálními buňkami v apopyle

A

Trávení:

- fagocytóza:

- archeocyty, pinakocyty - větší částice
- choanocyty - bakterie, velké volné organické molekuly

Senzitivita: - pravé nervové a smyslové buňky nejsou

- chemická komunikace mezi buňkami – nahrazuje endokrinní soustavu
- myocyty mohou vést vzruch i na delší vzdálenost - nahrazují nervovou soustavu

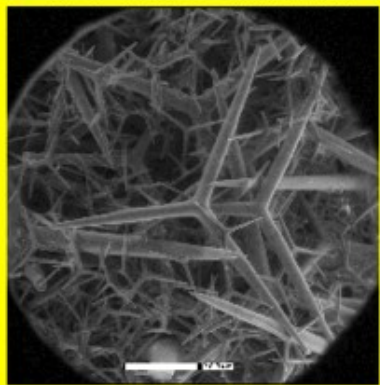
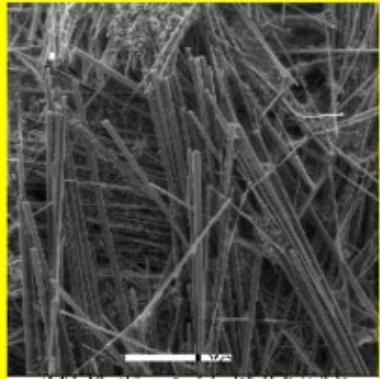
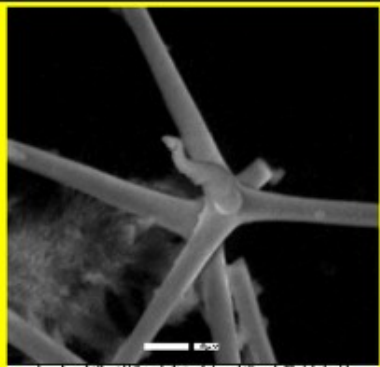
Dýchání, oběhová soustava a vylučování:

- přímý kontakt s mořskou vodou – v mesohylu omývá buňky = prostá difúze

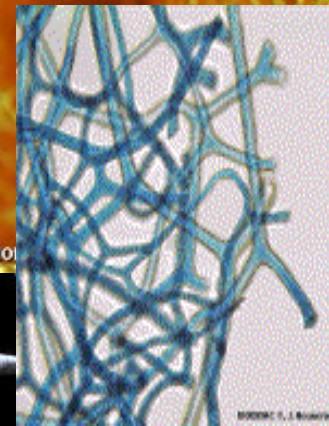
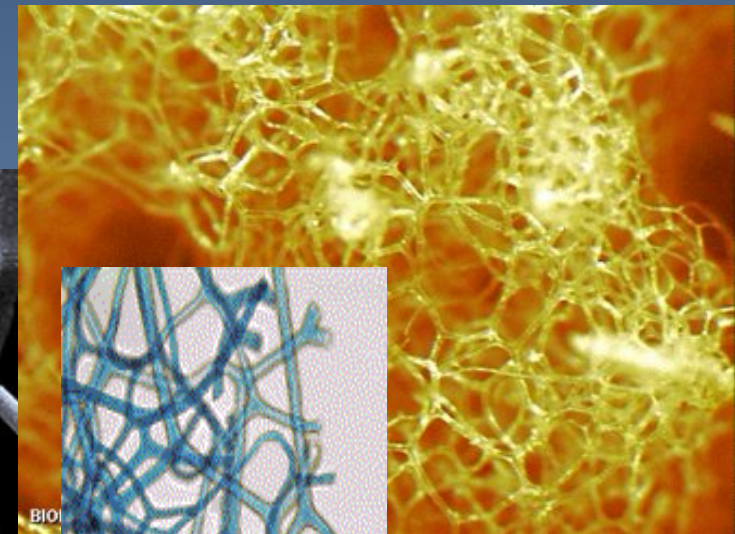
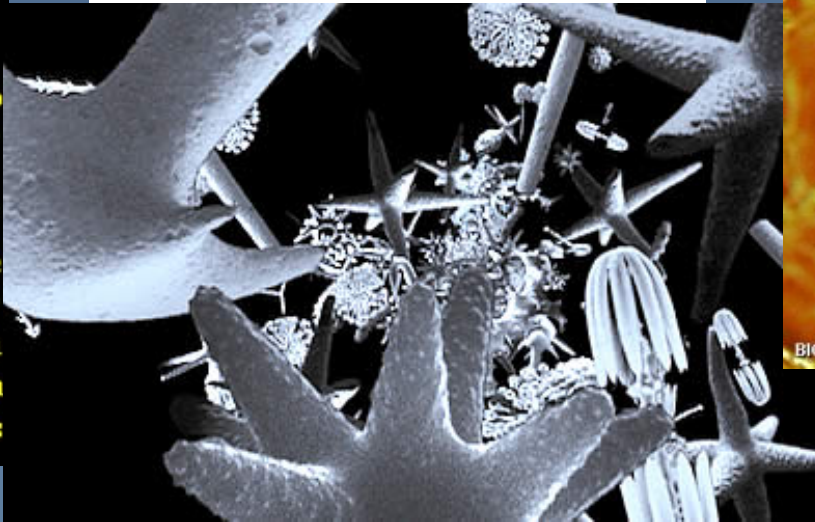
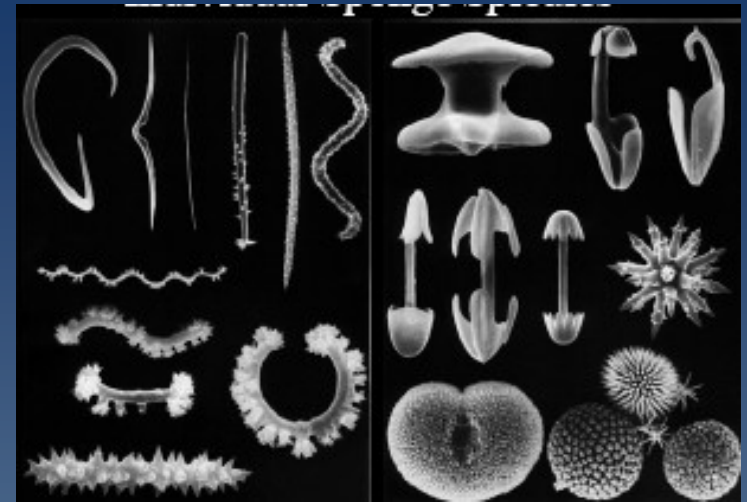
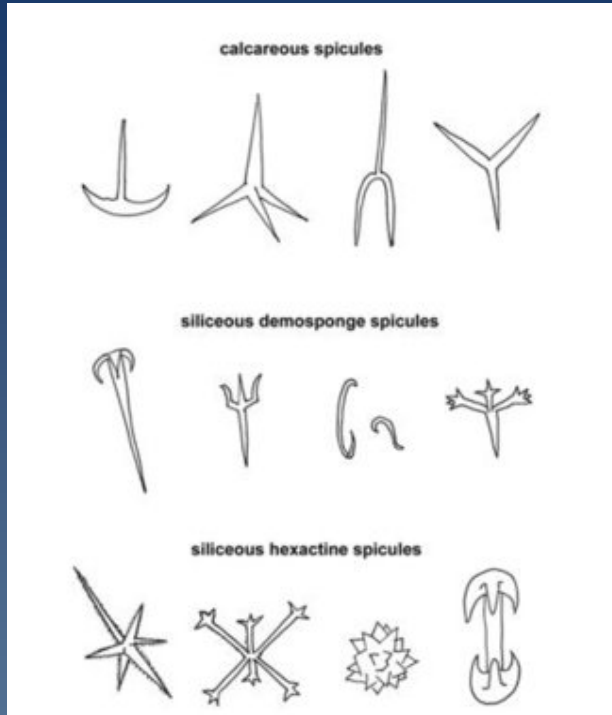
Regenerace – suspenze buněk agreguje v tělo houby!

Jak určovat houby

- podle křemičitých nebo vápnitých jehlic - skleritů, tvořících kostru

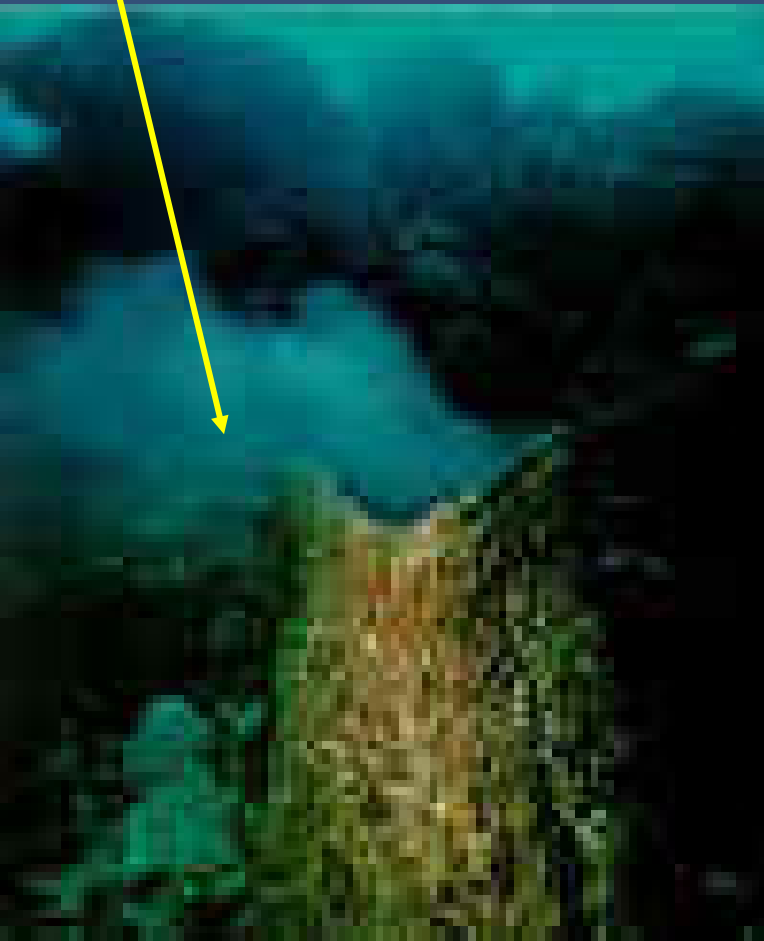

The
S
k
e
l
e
t
o
n
s
o
f
P
o
r
i
f
e
r
a
n
s

Pohlavní rozmnožování:

- **hermafrodité** – proterandrie i protogynie i **gonochoristé**
- sperma vypuzeno i nasáto proudem vody, penetruje do mezohylu, fagocytováno a doneseno k vajíčku

- vajíčka z choanocytů i archeocytů - pohlcují okolní archocyty
- rozeznají vlastní sperma
- oplodnění v mezohylu

Larvy:

3 typy volně
plovoucích larev:
parenchymula

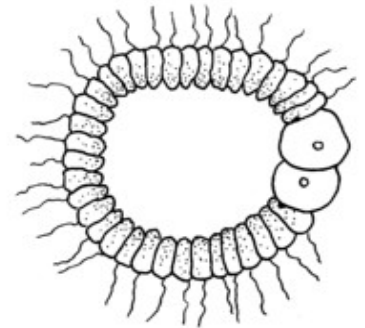
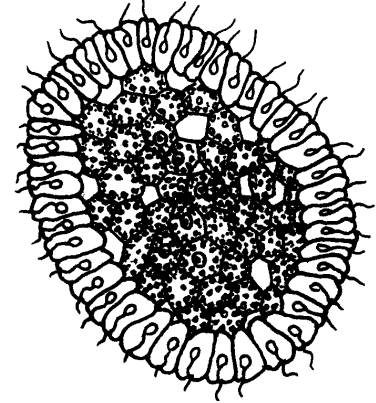
- protáhlá larva s bičíky na povrchu,
uvnitř diferencované buňky i sklerity
- v planktonu jen několik dní; u Demospongiae

coeloblastula

- dutá kulička vně s bičíky, volně plovoucí
před usazením nediferencovaná, nebičíkaté makroméry

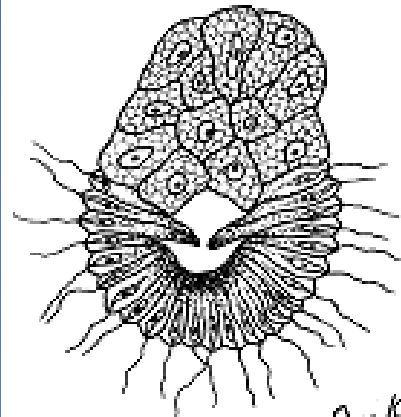
amphiblastula –

- dutá kuličky s bičíky uvnitř a nebičíkatými
makroméry – přerostou obrvené buňky
- v planktonu delší dobu; hlavně u Calcarea

94/96

Livingstone © BIODIDAC

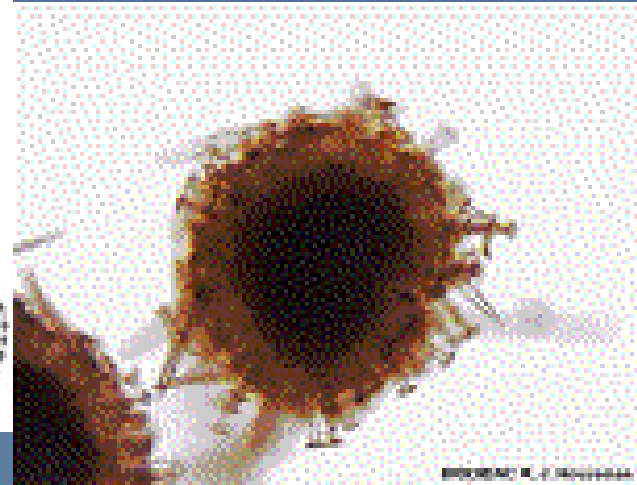
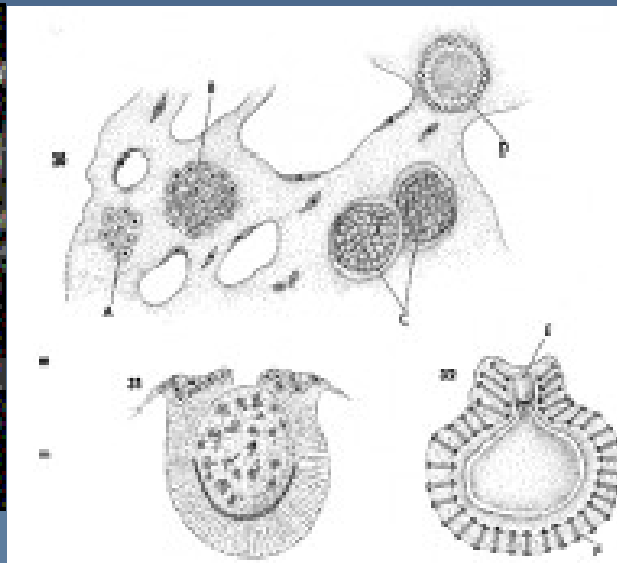
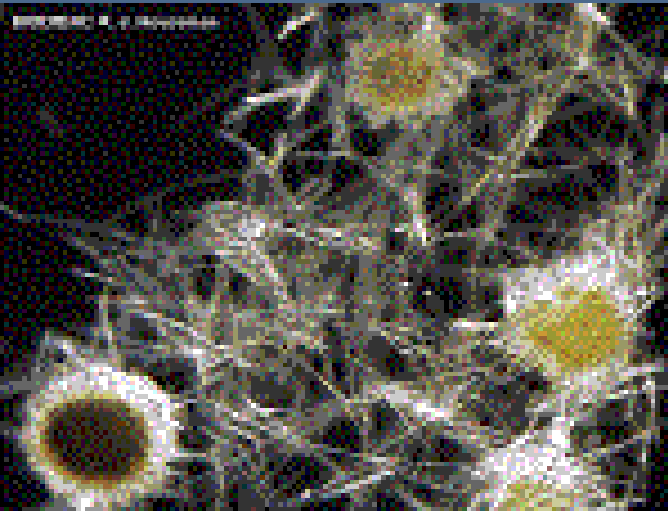

94/96

Livingstone © BIODIDAC

Nepohlavní rozmnožování

- **pučením** - rozrůstání zejména povlakových hub, nové větve keříčkovitých hub
- **fragmentací** - houba je schopná regenerovat z ulomeného kousku
- **gemule** (u sladkovodních) – pupeny k přezimování, uvnitř totipotentní buňky – z nich na jaře nová houba

Druhy významné pro člověka:

- houby na korálových útesech symbióza s cyanobakteriemi

- řada látek, které vytvářejí houby
využití ve farmacii např.:

- *Clathrina pyramidata* –
antibiotické a antispermatické látky

- *Amphimedon terpenensis* – cytostatika

- *Dysidea avara* – molekuly aktivní proti
AIDS

- *Cymbastela hooperi* a *C. coralliophila*
antimalarika

Tedania

- vysoké koncentrace Cd a Zn –
- vysoce antibiotické, ale toxické pro savce (může způsobit vyrážky)

Euspongia

- nemá pevné jehlice
- = houba mycí

Cliona – eroze vápence

- uvolňuje Ca do geochem. cyklu
- ničí památky pod vodou
- i druhy erodující i zpevňující korály

Soužití s jinými živočichy

- komenzálové uvnitř houby např.

Gobiidae, Bleniidae, korýši...

- v tzv. Venušině koši *Euplectela* – párek krabů –

„věční milenci“

- *Suberites domuncula* – *Pagurites eremita*

- symbiosy s bakteriemi, řasami, Dinoflagellata

- využití toxických látek houby jejími predátory

např. nahožábří plži

- čeled' Cladorhizidae – loví drobné korýše zachytí je

jehlicemi, namigrují kolem nich buňky a jsou stráveni vně

spongocoelu

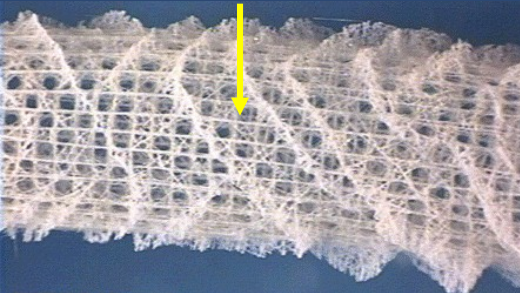

Porifera

System

Demospongia

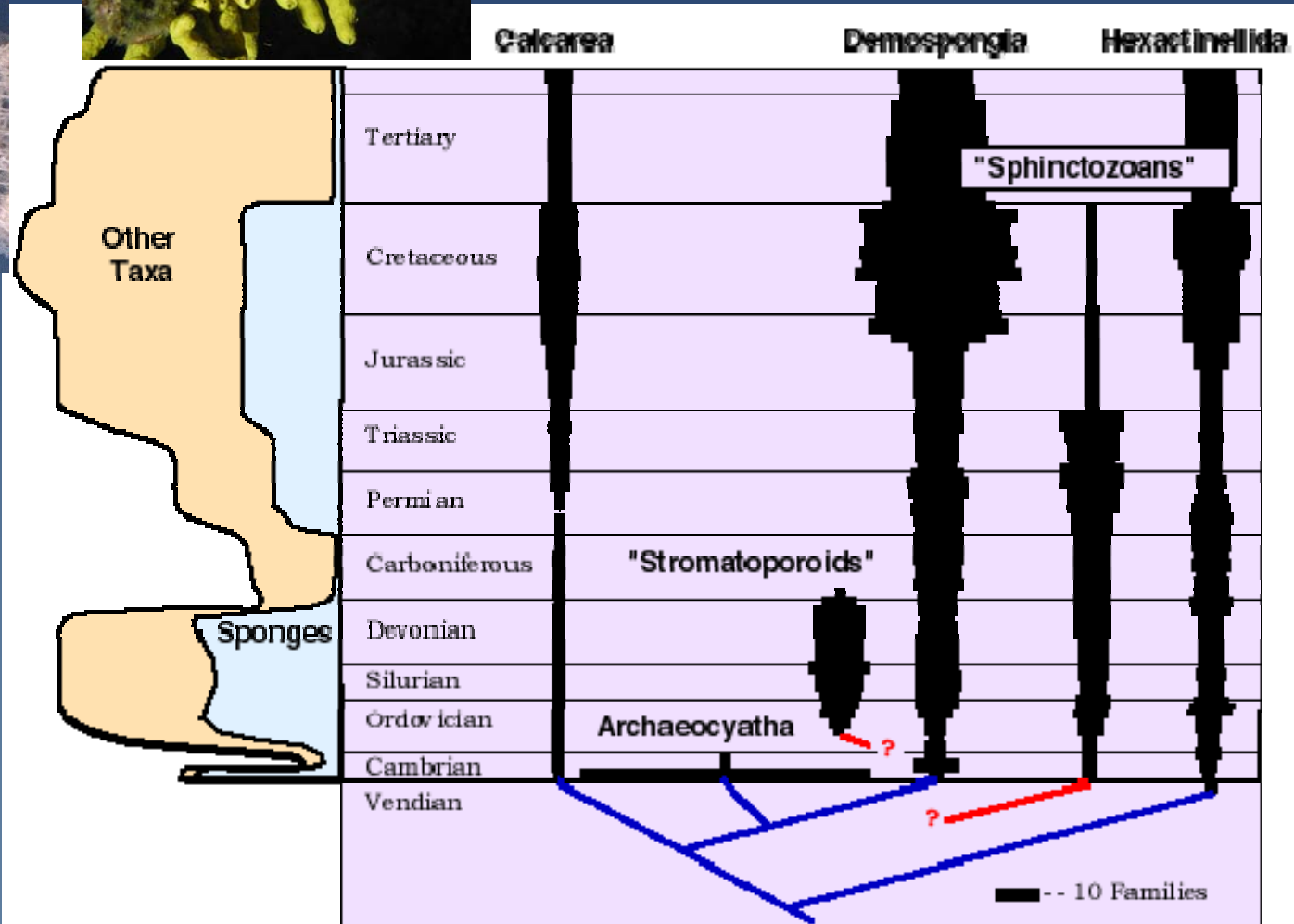
Hexactinellida

Calcispongia

Homo-scleromorpha

Calcarea

- malé nepropojené jehlice z CaCO_3
- typ ascon, sycon i leucon
- mělké vody
- larva coeloblastula nebo amphiblastula

Helichondria

Grantia

Hemimycale

Calcispongia: Calcinia

Clathrina clathrus

Calcispongia: Calcaronia

Sycon raphanus

Demospongia

- sponginová kostra + jehlice z SiO_2
- někdy mohou jehlice chybět – houba mycí
- 95% všech hub
- leucon
- parenchymula

Poterion

neptuni

Euspongia

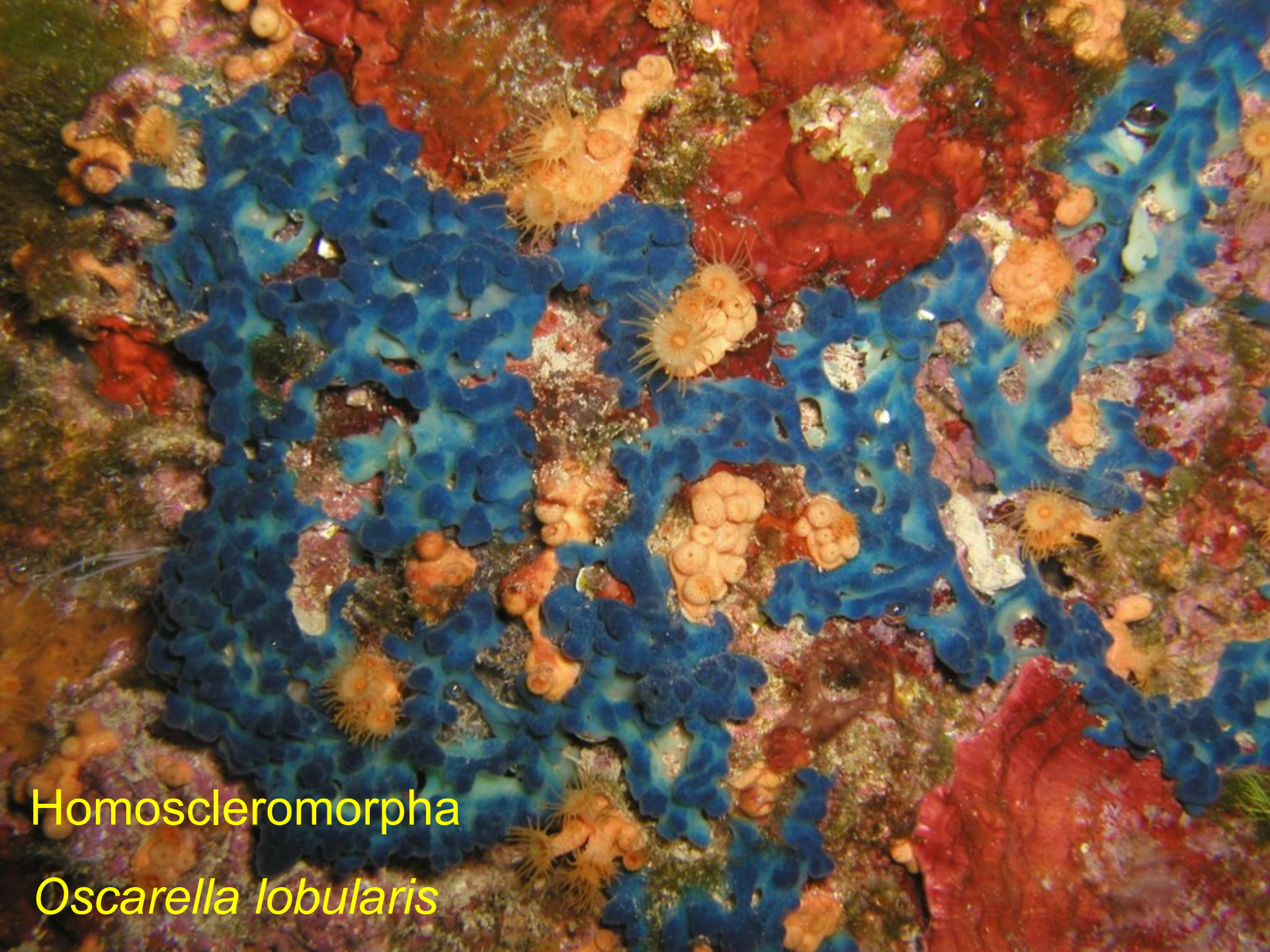
officinalis

Hippospongia

communis

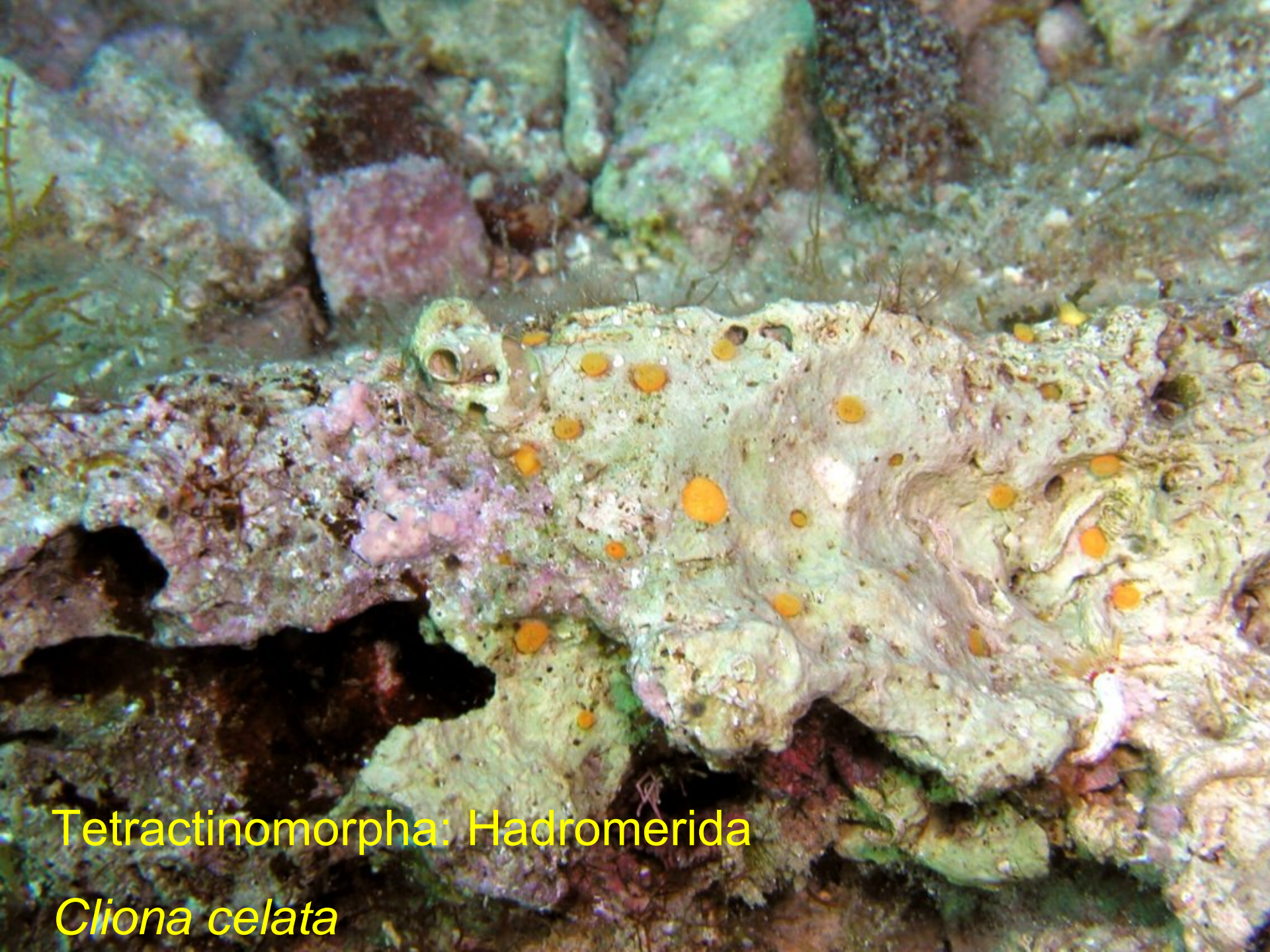

Homoscleromorpha

Oscarella lobularis

Tetractinomorpha: Hadromerida

Cliona celata

Tetractinomorpha: Hadromerida

Chondrosia sp.

Tetractinomorpha: Hadromerida

Suberites domuncula

Tetractinomorpha: Hadromerida

Spirastrella cunctatrix

Tetractinomorpha: Axinellida

Acanthella acuta

Tetractinomorpha: Axinellida
Axinella polypoides

Tetractinomorpha: Axinellida

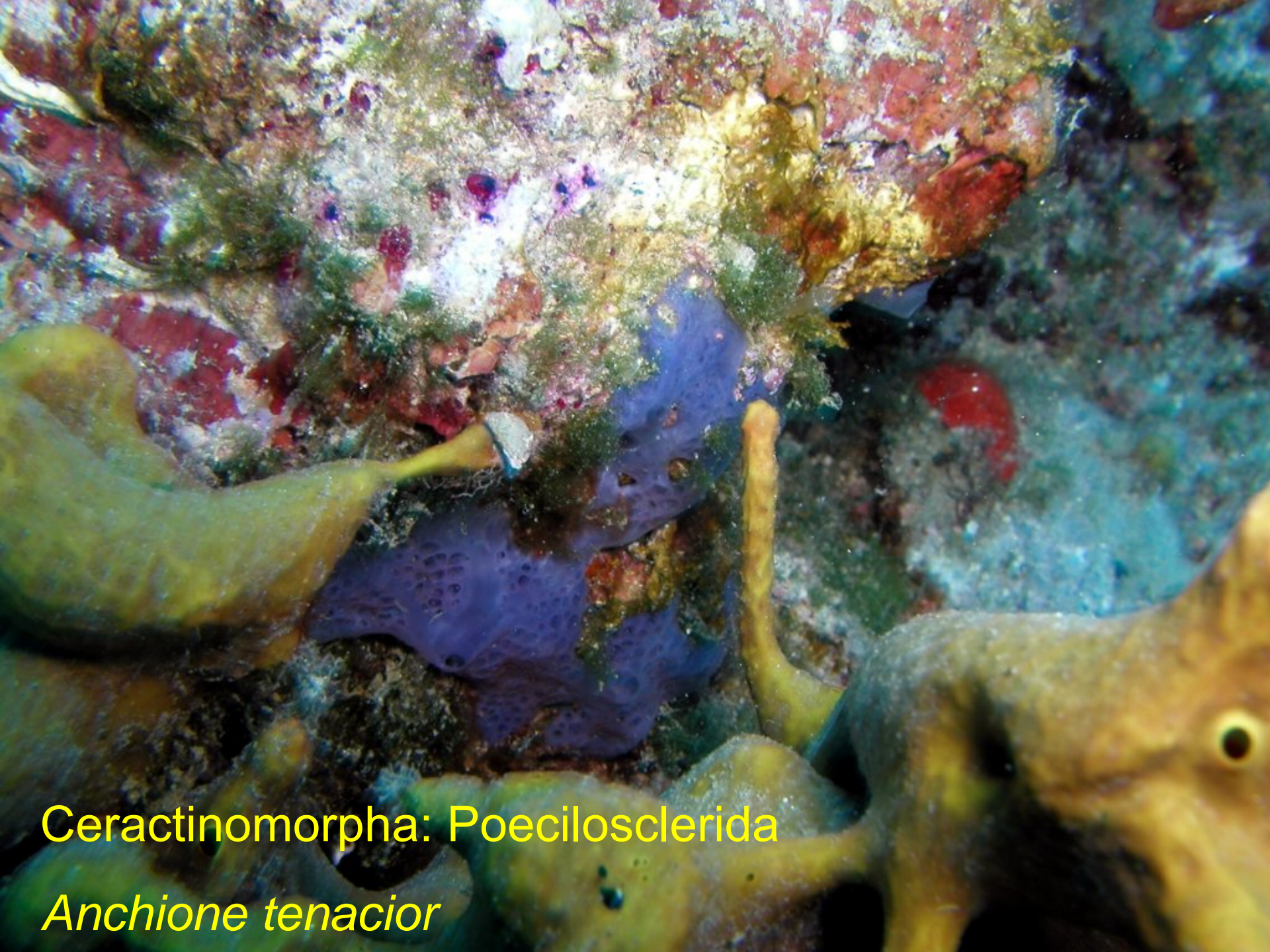
Axinella canabina

Ceractinomorpha: Haplosclerida

Haliclona mediterranea

Ceractinomorpha: Poecilosclerida

Anchione tenacior

Ceractinomorpha: Petrosiida

Petrosia ficiformis

A dark, cup-shaped sponge, likely a species of Dactyloceratida, is shown in its natural habitat. The sponge is dark brown to black, with a smooth, slightly glossy surface. It is attached to a rocky substrate covered in various marine organisms, including small crustaceans and algae. The background is a complex, textured seabed with a mix of brown, green, and blue hues.

Ceractinomorpha: Dactyloceratida

Spongia cf. *agaricina*

Ceractinomorpha: Dyctioceratida

Dysidea avara

Ceractinomorpha: Verongiida

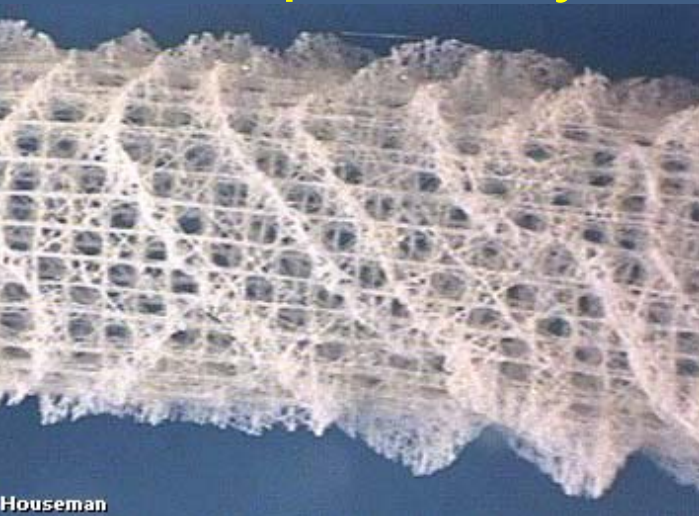
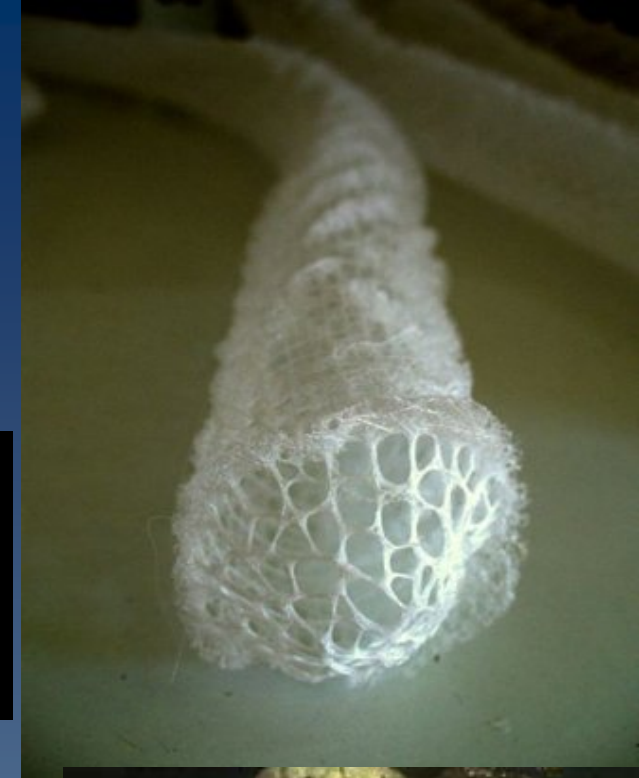
Ircinia sp.

Ceractinomorpha:
Verongiida
Aplysina aerophoba

Hexactinellida

- hlubokomořské i pod 6000 m
- v Antarktidě i mělčiny
- šestiosé jehlice z SiO_2
- makro- a mikroskerity
- larva parenchymula

Houseman

COLONIAL SPONGE
ISLAND
ALIA

PHOTO BY DONALD FRIEDNER

A photograph of a coral reef. The background is filled with various types of coral, including large orange and red sponges and smaller, more intricate structures. In the center, a pink nudibranch with dark spots is resting on a large orange sponge. The text is overlaid on the image.

O houbách jsme donedávna
věděli

H UBY

... začíná to být lepší